

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Ontsnappen aan de werkelijkheid

1 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Buitenverblijven werden meestal nieuw gebouwd: door daarvoor de beste architecten te kiezen, konden vorstenhuizen hun status benadrukken.
- Buitenverblijven werden vaak grootschalig opgezet: door een groot gebouw (met weelderige tuinen eromheen) kon een vorst zijn macht demonstreren.
- De aanleg van parkachtige tuinen maakte grote ontvangsten en/of feesten in de open lucht mogelijk, waardoor het aanzien van de vorst kon groeien.
- In de tuinen werden soms nieuwe (hydro)technische installaties toegepast voor fonteinen/watervallen/vijvers, waarmee gasten geïmponeerd konden worden.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Binnen de hofcultuur in de zestiende eeuw werden kunstenaar en opdrachtgever meer gelijkwaardig aan elkaar, omdat het kunstenaarschap in die tijd eerder werd geassocieerd met wetenschap dan met ambachtelijkheid en/of omdat kunstenaars (zoals Michelangelo en Rafaël) meer en meer gezien werden als goddelijk geïnspireerde genieën die in alle vrijheid hun scheppingen moesten kunnen realiseren.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 3 <p>De renaissance-regels van orde, helderheid, harmonie en evenwicht worden doorbroken door (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – het (driehoekig) timpaan boven de poort, dat los tegen de gevel lijkt te hangen: het wordt niet gedragen door zuilen of pilasters of een poortomlijsting (maar ‘steunt’ slechts op consoles). – het timpaan boven het venster, dat geen basis heeft / dat aan de onderkant open is (en dat op die manier spot met de klassieke vorm van dit bouwelement). – de sluitsteen boven de poort, die door het timpaan steekt (en zo de harmonie doorbreekt). – het op elkaar proppen van samenstellende delen: nissen zijn tussen zuilen geklemd en/of het timpaan heeft bijna geen ruimte tussen fries, poort en zuilen. – afstanden tussen de (half)zuilen die niet gelijk verdeeld zijn. – Delen (triglifien) in de bovenrand lijken door de horizontale balk die op de zuilen ligt te zijn ‘gezakt’, alsof deze (architraaf) hun gewicht niet kan dragen.	
	per juist antwoord	1
4	maximumscore 2 <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Op verschillende plaatsen in de voorstelling wordt verwezen naar luieren, eten en drinken. Hiermee wordt de sfeer van feesten en ontvangsten opgeroepen waar het <i>Palazzo del Te</i> het decor voor vormde. – De figuren (goden, nimfen) stralen in hun naaktheid en houdingen erotiek en lust uit. Dit sluit aan bij het <i>Palazzo del Te</i> als lustoord. – De locatie van de scènes is die van een natuurlijke, pastorale omgeving waarin goden en andere mythologische figuren (als nimfen en satyrs) zich ophouden.	
	per juist antwoord	1
5	maximumscore 1 <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Door de wereld van de klassieke goden uit te beelden, rechtvaardigde Romano de voorstellingen en kon hij het naakt en de sfeer van feestelijke losbandigheid en erotiek op zo’n vrijmoedige manier weergeven.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 3 drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – Muziek maakte deel uit van de opvoeding van hovelingen: een hoveling hoorde te kunnen musiceren. – Bij ceremoniële gelegenheden zoals intochten van belangrijke personen, werd muziek gespeeld. – Als hovelingen samen musiceren heeft dat een sociale functie. – ook goed: religieuze functie van liederen en muziek in de hofkapel per juist antwoord	1
7	maximumscore 3 drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – dalende melodielijn: bij een negatieve tekstinhoud, bijvoorbeeld (dalende intervallen, van hoog naar laag) bij (de lettergrepen van) <i>morire</i> (sterven) – stijgende melodielijn: bij positieve tekstinhoud (zoals liefde en lust) bijvoorbeeld bij <i>bella bocca</i> (schone mond) of <i>amato core</i> (hartelief), of om de spanning op te bouwen, zoals bij <i>ahi bocca, ahi baci, ahi lingua</i> (ach mond, tong, kussen) – woordherhaling: bepaalde woorden uit de tekst worden (opvallend) een aantal keren achter elkaar gezongen (herhaald) waardoor de spanning wordt opgebouwd of nadruk wordt gelegd, zoals bij <i>ahi bocca, ahi baci, ahi lingua</i>. – letterlijke tekstuitbeelding: <i>vengo meno</i> (in zwijm vallen): het vallen wordt 'geschilderd' in een neergaande lijn. – Vertraging bij <i>morire</i> of bij <i>vengo meno</i> suggereert de tijd die daarvoor nodig is. per juist antwoord	1
8	maximumscore 3 drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – De mannen en vrouwen zingen als groep om beurten / wisselen elkaar af. – De mannen en vrouwen zingen homofoon / meerstemmig gelijktijdig in hetzelfde ritme. – De mannen en vrouwen zingen polyfoon / tegelijkertijd verschillende melodieën en teksten door elkaar. – De mannen en vrouwen vallen één voor één na elkaar in (van laag naar hoog en van hoog naar laag). per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
9	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De humanistische traditie in de renaissance werd vooral gevoed / bepaald doordat gaandeweg steeds meer teksten uit de klassieke Oudheid beschikbaar kwamen / toegankelijk werden. Deze ging men bestuderen en/of interpreteren en/of vertalen. Aandacht voor de pastorale als klassiek literair genre uit de Oudheid sluit hierbij aan.</p>	
10	<p>maximumscore 2</p> <p>Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="320 734 1362 846">• In de zestiende eeuw bestond het landschap nog niet als zelfstandig genre in de schilderkunst. Landschappen werden alleen als achtergrond gebruikt voor een (verhalende) voorstelling <li data-bbox="320 853 1362 1003">• In de pastorale speelt de vrije natuur een dermate belangrijke rol dat schilders bij dit onderwerp het landschap op een nieuwe (poëtische) manier gaan uitwerken tot een omgeving waarin de figuren meer vanzelfsprekend in het geheel zijn opgenomen 	<p>1</p> <p>1</p>
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="320 1122 1362 1272">• In de Nederlanden waren het met name burgers (de rederijkers) die theater ensceneerden en zij waren de mening toegedaan dat een toneelstuk vooral lering moest hebben en stonden terughoudend tegenover vermaak <li data-bbox="320 1279 1362 1429">• In Frankrijk en Italië is het tegenovergestelde aan de hand: theater werd vooral gespeeld aan de hoven van edelen, die in de eerste plaats vermaakt wilden worden (en die te veel lering als bedreiging voor hun autoriteit zagen) 	<p>1</p> <p>1</p>
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Het gaat om de tegenstelling tussen de opvatting dat theater (vermaak en) spektakel moet bieden met zoveel mogelijk kunst- en vliegwerk (Vondels teksttoneel werd maar saai gevonden) en de visie dat theater juist ingetogen moet zijn, waarbij het vooral om de tekst (en lering) gaat.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 3 drie van de volgende voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt gemeld dat Venus eenzaam, koud en nat is; dit wordt verbeeld door haar in haar onderjurk met een gieter nat te gieten. - Mercurius komt op door een trap af te dalen, waardoor (mede door de belichting) gesuggereerd wordt dat hij uit de hemel naar beneden komt. - De helm en racefiets-outfit suggereren de snelheid van Mercurius. - De slow-motion bij de opkomst van Mercurius suggereert gewichtloosheid of zweven.	
	per juist antwoord	1
14	maximumscore 3 drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> - De stijl is hoofs: met buigingen, nadruk op voeten/benenwerk onder een relatief stil gehouden bovenlichaam. - De passen zijn betrekkelijk eenvoudig/basaal. - Men danst in geometrische patronen en/of ruimtelijke figuren. - Men danst in paren. - De sfeer is elegant, speels en licht.	
	per juist antwoord	1
15	maximumscore 2 twee van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> - Er speelt een klein groepje muziekinstrumenten (blazers, strijkers) met begeleiding (ondersteuning) van een klavecimbel (en fagot); dat doet denken aan een collegium musicum. - Er is sprake van basso continuo / een baspartij met bovenstemmen. - De muziek wordt uitgevoerd door barokinstrumenten (zoals blokfluit, gamba, barokviool en harp, barokhobo en barokfagot).	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 2 De abstracte werkelijkheid

16 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- doelstelling: 1
Gropius benadrukte de noodzaak van samenwerking tussen disciplines, die zou moeten resulteren in de synthese van architectuur, beeldhouwkunst en schilderkunst in het bouwwerk.
- traditionele benadering: 1
Gropius benadrukte dat binnen het instituut de beheersing van handwerk ten grondslag moet liggen aan de artistieke expressie, een ideaal dat teruggrijpt op de samenhang die er in het verleden bestond tussen ambacht en kunstenaarschap.

17 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het Bauhaus ontstond vlak na de Eerste Wereldoorlog, die diepe wonden had geslagen. De oude normen hadden daarmee hun waarde verloren en er was een groot verlangen om de samenleving via de kunst op een nieuwe manier in te richten.

18 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Theater kan volgens Schlemmer net zoals de architectuur worden gezien als een vorm van totaalkunst: ook het theater kan de scheiding tussen de verschillende kunstdisciplines opheffen en zo uitdrukking geven aan het verlangen naar synthese.

19 maximumscore 2

Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Schlemmer vatte het toneel/podium op als een abstracte 'kubus-achtige' ruimte waarin een (onzichtbaar) lijnenspel van ruimtelijke relaties gedacht kan worden. De danser reageert daarop met zijn eigen (mechanische) bewegingen en gaat zo een relatie aan met de ruimte 1
- Door lichaamsdelen te verlengen met (lineaire) stokken wordt de menselijke gestalte nadrukkelijk verbonden met de ruimtelijke geometrie van het toneel, of: doordat de danser zwarte kleding draagt wordt hij 'onzichtbaar': het resultaat is een bewegende abstracte of ruimtelijke constructie 1

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Circusacrobatiek is een puur ambachtelijk/gymnastisch (bijvoorbeeld het evenwicht behouden) genre, zonder a priori ingebouwde emotioneel expressieve en/of dramatische lading: Schlemmer zocht een neutrale bewegingskunst. – Acrobaten gebruiken vaak attributen (hier stelten) die hun bewegingen bepalen. Dat vond Schlemmer fascinerend: het verlevendigt de ruimte. – Circusacrobatiek is een niet-traditioneel theatergenre en/of bewegingsstijl. Moderne kunstenaars zetten zich af tegen de traditie van de hoge kunst en zochten het volkse/levendige/spannende/gevaarlijke van het vermaak. 	
	per juist antwoord	1
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wigmans moderne dans maakte deel uit van het dansexpressionisme en/of de Ausdruckstanz. Deze stijl was uiterst expressief en/of psychologisch en/of individueel van karakter • Schlemmers benadering van de dans was in hoge mate objectief en abstraherend en daar paste Wigmans emotionele dans op geen enkele manier bij 	1 1
22	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • samenhang kostuum en dans: De bewegingen worden gedictieerd door het kostuum, dat hard is (waardoor de danser bijvoorbeeld het rechterbeen niet kan buigen): de dans bestaat uit mechanische bewegingen van deze ‘sculptuur’. • effect: Je ziet in plaats van een menselijk lichaam vooral een bewegende abstracte sculptuur of een 3D-object: het lichaam is nagenoeg geheel bedekt/omhuld, waardoor de danser gedepersonaliseerd wordt en/of de vrije lichaamsdelen zijn in zwart gehuld en vallen dus weg tegen de donkere achtergrond. 	1 1
23	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De nazi’s vonden abstracte kunst onbegrijpelijk voor het volk. Ze wilden herkenbare kunst. Vanuit hun ‘Blut und Boden’ theorie koesterden de nazi’s de traditionele folkloredans. of De nazi’s idealiseerden het sportief getrainde, atletische (mannen)lichaam. Schlemmers verhullende abstracties vormden daarvan welhaast het tegendeel.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none"> • Het past bij de visie van Schlemmer omdat de dansers mechanische bewegingen maken in een abstracte ruimte • Het past bij de moderne dans van de jaren zeventig, omdat de choreografie van <i>Lines</i> wordt gekenmerkt door een voortdurende herhaling van eenvoudige passen (minimalisme)	1 1
25	maximumscore 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Schlemmer was gefascineerd door mechanische bewegingen en door de verbinding van dans aan een abstracte theaterruimte. Hij depersonaliseerde de dans, door de danser nagenoeg geheel te verhullen. Eigentijdse virtuele computertechnologie biedt de mogelijkheid om Schlemmers concept verder op te rekken, met als resultaat dat het concrete lichaam geheel oplost of uit beeld verdwijnt. Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1

Blok 3 Fictie als werkelijkheid

26	maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Er was behoefte aan amusement en bij een hoorspel hoef je de deur niet uit maar komt de voorstelling naar je toe. – Bij een hoorspel wordt geprobeerd het verhaal zo realistisch mogelijk te verklanken, waardoor het lijkt of je er als luisteraar echt bij bent. – Hoorspel is theater (oud medium) op de radio (nieuw medium), dat vanwege het ontbreken van beelden veel aan de verbeelding van de luisteraar overlaat en dat is spannend. – Hoorspelen zijn vaak feuilletons met cliffhangers (voorloper van de soapserie), waardoor het steeds opnieuw spannend blijft en luisteraars het verhaal willen blijven volgen. per juist antwoord	1
-----------	---	---

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (tekst/dialog:) De toepassing van tekst en met name dialoog maakt het verhaal inzichtelijk. – (muziek:) De toepassing van muziek creëert sfeer (muziek neemt de functie van de vormgeving bij visueel theater over). – (geluidseffecten:) De toepassing van geluidseffecten geeft het hoorspel een hoog realiteitsgehalte en/of vergroot de levendigheid van het hoorspel. – (stemgebruik:) De toepassing van verschillen in het stemgebruik van de acteur (dynamiek, timbre, toonhoogte, tempo, ritme) karakteriseren de verschillende personages en/of geven het spel relevantie. 	
	per juist antwoord	1
28	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door het format van een nieuwsuitzending, afgewisseld met muzikale intermezzo's en een live verslag ter plaatse, omdat dit overeenkomt met het format van een echte nieuwsuitzending of een echt actualiteitenprogramma. – Door het opvoeren van een presentator, een deskundige, een reporter en een ooggetuige. – Door de toegevoegde geluiden bij het live verslag, die de luisteraar het gevoel geven dat de reporter echt ter plaatse is. – Doordat bestaande steden in Amerika worden genoemd, die de luisteraar kent en herkent. 	
	per juist antwoord	1
29	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radio neemt de positie als belangrijkste nieuwsbron over van de krant, omdat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – radio in veel kortere tijd nieuws over een groter gebied kon verspreiden dan de kranten, waardoor de radio actueler en sneller op gebeurtenissen kon reageren. – Via de radio kon live verslag worden gedaan van gebeurtenissen, waardoor de betrokkenheid veel groter was dan bij een krant, die alleen achteraf kon berichten. • In de jaren vijftig verliest de radio haar positie door de komst van televisie: door dit visuele medium komt de werkelijkheid nóg dichterbij (omdat je niet alleen hoort, maar ook ziet wat er aan de hand is) 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
30	maximumscore 3 drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – mimiek: de acteurs trekken een angstig gezicht en brengen daarmee het potentieel gevaar en/of de onbekendheid van de situatie over op het publiek. – beweging: de acteurs bewegen behoedzaam, waarmee wordt aangegeven dat het spannend is om het ruimteschip te benaderen. – stemgebruik: de acteurs praten met ingehouden stem als ze met elkaar overleggen, wat de onzekerheid van personages in deze situatie benadrukt. – actie: het maken van een witte vlag waarmee de personages ongedekt het vreemde object naderen, benadrukt hun naïviteit en voorspelt dat het wel mis moet gaan.	
	per juist antwoord	1
31	maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none"> • In de film uit 1953 proberen de mannen de buitenaardsen met redelijke en vreedzame bedoelingen (witte vlag) te benaderen. Maar zij worden aangevallen door een onredelijke vijand die deze bedoelingen negeert. In de jaren vijftig (ten tijde van de koude oorlog) werd een vijandsbeeld nogal zwart-wit neergezet: de goeden vertegenwoordigen de vrijheid en de redelijkheid; de slechten zijn onredelijk en gewelddadig • In de film uit 2005 probeert iedereen (tevergeefs) voor de vernietigende kracht van de buitenaardse wezens te vluchten: mensen zien machteloos toe (al dan niet met opname-apparaat) en/of worden het slachtoffer van de vernietigende kracht. De vijand kan (in deze tijd van terroristische aanslagen) overal onverwacht toeslaan en iedereen is een potentieel slachtoffer	1 1
32	maximumscore 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Het spel van de acteur en de kunstmatig gecreëerde beelden moeten op elkaar aansluiten, dus elke actie van de acteur moet van tevoren uitgedacht zijn en moet heel precies uitgevoerd worden (Cruise springt op een vaststaand moment over een imaginaire scheur en hij moet spelen dat hij over een echte scheur springt). De acteur moet zijn spel (de invulling van zijn rol) aanpassen aan zijn acties/handelingen (voor realistisch spel zou het omgekeerde beter zijn: de invulling van de rol stuurt de acties van de acteur). – Doordat de kunstmatige beelden later worden toegevoegd krijgt de acteur geen directe 'trigger' voor zijn acties/handelingen: hij moet de reactie op een gebeurtenis dus zonder de gebeurtenis spelen.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Deze uitspraak weerspiegelt aan de ene kant de verheerlijkte status van de technologie (techniek veraangenaamt, verbetert en herstelt het leven), maar aan de andere kant de sombere kijk op de uitkomst van de technologie: de angst voor overheersing van de technologie in het dagelijks leven van de toekomst (waarbij de mens de grip op de techniek heeft verloren).

Bronvermeldingen (voor zover deze niet elders in het examen zijn aangegeven)

---

tekst 4	Walter Gropius, 1919
tekst 5	citaat uit: Oskar Schlemmer, Tut Schlemmer, <i>Briefe und Tagebücher</i> , München, 1958
tekst 6	Oskar Schlemmer, <i>Dans en Mathematica</i> (1926) in J. Reyniers, <i>Het dansende lichaam. Klassieke teksten over [hedendaagse] dans</i> . Leuven, 1994
tekst 8	uit: Marcel Hulspas, <i>Skepter</i> 11(3), september 1998
tekst 9	deels uit (een recensie van Frans Buitendijk op) www.movie2movie.nl/r61058-recensie-the-war-of-the-worlds_geraadpleegd maart 2009